

Militära småstatsstrategier och strategiska chocker

av Tommy Jeppsson

TITEL:

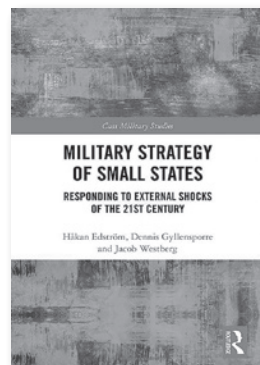
Military strategy of small states. Responding to external shocks in the 21st century

FÖRFATTARE:

Håkan Edström, Dennis Gyllensporre och Jacob Westberg

FÖRLAG:

Routledge 2019

BOKEN ÄR MYCKET angelägen för oss i Sverige, eftersom den förutom att behandla vårt eget land ävenledes avhandlar hur den högsta politiska ledningen i de övriga nordiska länderna, Danmark, Finland och Norge, hanterat såväl det oönskade som det oväntade. Således hur den förändrade säkerhetspolitiska miljön påverkat de säkerhets- och försvarspolitiska vägvalen.

Dessa både oväntade och oönskade händelser sammanfattas av författarna i begreppet strategisk chock, vilket mycket väl täcker in omvärldsreaktionerna på terroristattacken 9/11 2001, kriget mellan Ryssland och Georgien 2008, kriget mellan Ryssland och Ukraina, liksom ävenledes det mot den Islamiska staten 2014. Hur de nordiska småstatsstrategierna påverkats och utvecklats med anledning av dessa händelser, liksom vilka faktorer som ligger till grund för skillnader respektive relativa likheter i ländervisa åtgärder ger betydelsefull kunskap för dem som arbetar med eller studerar säkerhets-

politiskt relaterade problemställningar och försvarsplanering.

Terrorangreppet på USA 9/11 och senare bildandet av en de facto ny statsbildning i form av den Islamiska Staten (IS) utlöste det militärstrategiska svaret i form av direkt intervention i Afghanistan, Irak och senare mot IS med USA som ledande nation. Insatser vilkas gemensamma nämnare var västlig säkerhet och från ett nordiskt småstatsperspektiv ävenledes dessa länders påvisade förmåga i samband med multinationella militära insatser.

Kriget mellan Ryssland och Georgien jämväl Moskvas annektering av Krim och militära insatser i Ukraina representerar ett mera traditionellt säkerhetshot som i sin kärna berör enskilda staters säkerhet, ävensom att dessa konflikter initierat ett ökat behov av nationell och kollektiv territoriell försvarsförmåga, ett förhållande som i hög grad påverkat och fortsätter att påverka de nordiska länderna. Inte minst handlar det

om dansk, finsk, norsk och svensk insikt om den maktrelaterade asymmetri som existerar mellan en småstat och en regional stormakt.

En studie av relaterade händelser utgående ifrån de nordiska ländernas handlande underlättas av ländernas geostrategiska samhörighet, sociokulturella likheter och strategiska exponering för bl a aktioner från icke-statliga våldsaktörer. Givet rambetingelsen som småstat tillämpar också alla fyra nordiska länder en defensiv försvarsstrategi med nationell överlevnad som överordnat mål.

De nordiska ländernas historiska erfarenheter, vilka resulterat i skilda säkerhetspolitiska vägval, liksom varje lands geografiska karakteristika har ävenledes analyserats när effekterna från den chockverkan som utgått från en specifik händelse behandlats. Intressant analys görs bl a av hur de nordiska länderna svarade upp mot Washingtons framställning om militärt bistånd i det globala kriget mot terrorn inkluderande den Islamiska Staten samt de fyra ländernas hantering av kriget mellan Ryssland och Georgien respektive den ryska annekteringen av Krim.

En inledande analys av respektive lands strategiska exponering, kapacitet, geografiska karakteristika, historiska erfarenheter av medlemskap i allianssammanslutningar och försvarsstrategi utgör en värdefull introduktion till ämnet.

De strategiska chockerna avhandlas ländervis utifrån en specifik militärstrategisk miljöbeskrivning följt av en dito målsättning, koncept, och resurser samt avslutat med en uppsummering. En vald indelning som underlättar översikt och som gör ämnet tillgängligt för läsaren.

Analyserna är väl genomarbetade, initierade och kunskapsvidgande samt ger en god inblick i bevekelsegrunderna till de ländervis vägvalen. Vägval, vilka i sin tur åtminstone delvis återspeglar respektive lands strategiska kultur.

Strategiska chocker kan inträffa tidsmässigt tämligen tätt. Den ryska annekteringen av Krim 2014 ställde de västliga statsledningarna inför prövningar som i juni samma år adderades med utropandet av den Islamiska staten vilket skedde efter omfattande strids handlingar och följdes av en våg av attacker som inte bara svepte över Europa utan även slog till globalt. Till detta ska plussas på kriget i Syrien och Libyen jämte en flyktingkris som drabbade vår kontinent. Således flera samtidigt uppträdande kriser och krig där boken gör läsaren medveten om en inte osannolik skakig framtid exemplifierat av det i samtiden inträffade. Ganska självförklarande leds tanken vidare till än farligare kriser, katastrofer och väpnade konflikter, vilka dessutom kan överlappa varandra.

Boken som mycket initierat analyserar de strategival som statsledningarna i de fyra nordiska länderna fått göra i samband med studerade händelser, rekommenderas politiker och militära beslutsfattare liksom studerande vid den högre militära och civila utbildningen vid Försvarshögskolan samt relevanta forskningsmiljöer. Författartrion är att gratulera till en kvalitetsprodukt med mycket hög lärandeeffekt.

Recensenten är överstelöjtnant, ledamot av KKrVA och redaktör för dess Handlingar och Tidskrift.